

אגס – בחינת כנות חלופיות לחבוש – חלקת יוני גל - אבני איתן-סכום 2020

שרוליק דורון- גלית רדל- מו"פ צפון
אברהם שדה- פירות דרום הגולן

כללי

מבחינה הלכתית קיים איסור להרכיב מין שאינו במינו. באגס בזן ספדונה הכנה המקובלת היא חבוש, וע"פ ההלכה אסור להרכיב אגס על חבוש. על כן במשקים מהמגזר הדתי יש להציע כנות תחליפיות לחבוש.

קיימים בעולם כנות של מין האגס, חלק מכנות אלו נבחן בעבר במחקר כנות של פרופ' רפי שטרן, בזן ספדונה ונמצא שהם אינן פוריות מכנת החבוש, אך צמיחתן מאד חזקה. במחקר זה, מטרתנו להקטין מעט את צמיחת העצים על הכנות ממין אגס, ועל כן נטענו את הכנות של מין האגס גם בהרכבה גבוהה של 20 ס"מ מע"פ הקרקע.

מטרת המחקר למצוא כנה ממין אגס, שתתן את התוצאות הטובות ביותר ותאפשר למגזר הדתי נטיעת המין אגס.

אתר ניסוי – חוות אבני איתן – חלקת יוני גל

טיפולים:

זן ספדונה

1. כנה BA 29 - רוכב מושרש עומק 10 ס"מ
2. כנה BA 29 - רוכב 10 ס"מ מע"פ קרקע
3. כנה OHF-97 - גובה הרכבה 10 ס"מ מע"פ קרקע
4. כנה OHF-97 - גובה הרכבה 20 ס"מ מע"פ קרקע
5. כנה בטלופוליה - גובה הרכבה 10 ס"מ מע"פ קרקע

עיצוב- ציר, גובה עץ 3 מ'

מרחקי נטיעה - 4 מ' בין שורות 2 מ' בין עצים – 125 עץ לדי.

מבנה ניסוי - בזן ספדונה **בלבד** - ניסוי באקראיות גמורה של 5 טיפולים, בכל טיפול 6 חזרות, בכל חזרה 3 עצים.

הפרייה - הזן **קוסציה** כל עץ שלישי. משמש להפרייה, מהווה הפרדה בין החזרות.

היקף גזע

תוצאות 2017

טבלה מס' 1 – היקפי גזע בס"מ סוף שנה 2015-17

כנה	2015	2016	2017
BA29 לא מושרש	6.6 b	11.6 b	19.2 a
BA29 מושרש	8.0 ab	16.4 ab	26.2 a
OHF-97 גובה הרכבה 10 ס"מ	9.0 ab	15.8 ab	24.0 a
OHF-97 גובה הרכבה 20 ס"מ	8.6 ab	12.5 ab	18.8 a
בטלופוליה	9.5 a	17.3 a	23.8 a

*אותיות שונות מראות על הבדל מובהק ברמת מובהקות 0.05

היקף גזע 2017 – מוצגים תוצאות 2017. הכנה עם היקף הגזע הגדול ביותר היא כנת חבוש BA 29 מושרש, היקף גזע של 26.2 ס"מ, אין הבדל מובהק בין כנה זו לשאר הכנות בניסוי. הכנה החלשה ביותר, ללא מובהקות, כנת OHF 97 גובה הרכבה 20 ס"מ היקף גזע של 18.8 ס"מ. זה שינוי משנה שעברה בה הכנה החזקה היתה בטלופוליה, והכנה החלשה ביותר כנת BA 29 לא מושרש. תוצאות השנה מראות על כיוון של החלשת העץ, עם הכנות בהרכבה הגבוהה, וצריך לראות עם החלשה זו של העץ תביא גם לשיפור פוריות על כנה זו.

משקל וגדל פרי

טבלה מס' 2- יבול ק"ג לעץ טון לד' ומשקל פרי בג' 2020

טון/ד'	ק"ג/עץ	משקל פרי (גר')	כנה
4.3 a	34.0 a	126.7 a	BA29 מושרש
3.5 a	28.3 a	133.0 a	BA29 לא מושרש
3.5 a	28.1 a	128.4 a	OHF97 גובה הרכבה 20 ס"מ
2.7 a	21.9 a	117.6 a	OHF97 גובה הרכבה 10 ס"מ
2.7 a	21.8 a	119.2 a	בטוליפוליה

*אותיות שונות מראות על הבדל מובהק ברמת מובהקות 0.05

יבול 2020

השנה שנת יבול רביעית. היבולים בחלקה טובים. ב 2020 הכנה עם היבול הגבוה ביותר וללא מובהקות כנת BA29 מושרש יבול גבוה של 4.3 ט"ד' - כנות החבוש השנה עם יבול גבוה, כאשר בתחילת הניסוי הם היו יותר חלשות מהכנות האחרות והתחזקו עם השנים. כנה BA29 לא מושרש השנה עם יבול טוב של 3.5 ט"ד'. גם היבול בכנה OHF 97 גובה הרכבה 20 ס"מ - היה השנה יבול טוב 3.5 ט"ד', היבול הנמוך השנה כנת בטוליפוליה וכנה OHF 97 גובה הרכבה 10 ס"מ ביבול של 2.7 ט"ד'.

משקל פרי בג' 2020

משקל הפרי טוב בכנות החבוש מושרש ולא מושרש ובכנה OHF 97 הרכבה גבוה 20 ס"מ. משקל של 126-133 ג' ובגדל ממוצע 59 מ"מ, וללא הבדל מובהק בין הכנות. הפרי בכנת בטוליפוליה ו כנה OHF97 גובה הרכבה 10 ס"מ פחות טוב משקל של 117-119 ג' גדל של 57 מ"מ

יבול רב שנתי

טבלה מס' 3- יבול רב שנתי 2017-20

ממוצע	2020	2019	2018	2017	כנה
2.3 a	2.7 a	3.0 a	1.7 a	1.8 a	בטוליפוליה
2.2 a	4.3 a	2.7 a	1.5 a	0.3 b	BA29 מושרש
2.0 a	3.5 a	2.2 a	2.0 a	0.5 b	OHF97 גובה הרכבה 20 ס"מ
1.7 a	2.7 a	1.7 a	1.6 a	0.7 b	OHF97 גובה הרכבה 10 ס"מ
1.6 a	3.5 a	1.4 a	1.3 a	0.6 b	BA29 לא מושרש

*אותיות שונות מראות על הבדל מובהק ברמת מובהקות 0.05

טבלה מס' 4 משקל פרי רב שנתי 2017-19

ממוצע	2020	2019	2018	2017	כנה
128.9 a	119.2 a	130.0 a	129.2 a	137.3 a	בטוליפוליה
128.3 a	117.6 a	137.1 a	115.4 a	143.0 a	OHF97 גובה הרכבה 10 ס"מ
126.8 a	133.0 a	132.2 a	130.1 a	112.0 a	BA29 לא מושרש
126.0 a	126.7 a	137.1 a	107.6 a	132.6 a	BA29 מושרש
122.9 a	128.4 a	132.4 a	115.1 a	115.7 a	OHF97 גובה הרכבה 20 ס"מ

*אותיות שונות מראות על הבדל מובהק ברמת מובהקות 0.05

יבול רב שנתי

היבול הרב שנתי נע בין 1.6 עד 2.3 ט"ד'. 2 הכנות הטובות ביותר ביבול רב שנתי ללא מובהקות הם כנת בטוליפוליה וכנה חבוש BA29 מושרש בממוצע רב שנתי 2.3 ט"ד'. הכנה עם היבול הנמוך כנה BA29 לא מושרש, ו OHF 97 גובה הרכבה 10 ס"מ הם ביבול ממוצע של 1.6 ט"ד'.

משקל פרי רב שנתי

מרבית הכנות בגדל פרי רב שנתי דומה 123-129 ג'. הכנה עם הפרי הגדול בממוצע רב שנתי ללא מובהקות כנת בטלופוליה וכנה OHF 97 גובה הרכבה 20 ס"מ משקל פרי ממוצע של 128.3-128.9 ג' לפרי, גדל פרי ממוצע של 60 מ"מ. כנה OHF 97, גובה הרכבה 20 ס"מ עם הפרי הקטן ביותר – משקל פרי 122.9 ג' מייצג גדל 57.5 מ"מ.

דיון ומסקנות

חוזק עץ בסוף שנה רביעית 2017 - כל הכנות היו בחוזק זהה. הכנה החזקה היתה BA29 מושרש. רואים החלשה של העץ על כנת ה OHF 97, גובה הרכבה 20 ס"מ, ביחס לשאר הכנות בניסוי.

יבול וגדל פרי השנה שנת יבול רביעית. אנו רואים כי ביבול ממוצע 4 שנתי הכנות הטובות הם **כנת בטלופוליה** וכנה **BA29 מושרש** עם היבול הגבוה ביותר, וגם גדל הפרי שלהם טוב. במבחן כנות יש צורך להמתין מסי' שנים לפני הסקת מסקנות, אך אנחנו יכולים לראות כי כנת החבוש, הכנה העיקרית בספדונה, כשהיא לא מושרשת-היא בשנים הראשונות חלשה יותר ונחותה, מעט ביבול – עם השנים היבול שלה עולה. כנת חבוש כשהיא מושרשת היא כנה טובה כבר בשנות היבול הראשונות. במבחן זה אנו רואים כי יש בידנו כנות תחליפיות לחבוש – המאפשרת למגזר הדתי גדול אגס עם יבול וגדל פרי טוב.